

בש"פ 3461/16 - מוחמד רפאעיה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3461/16

לפני:
העורר:
כבוד השופטת ד' ברק-ארז
מוחמד רפאעיה

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום
6.4.2016 במ"ת 1619-02-16 שניתנה על ידי כבוד
השופט י' ליפשיץ

כ"ה בניסן תשע"ו (3.5.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד ג'והאד עווידה

בשם העורר:

עו"ד נילי פינקלשטיין

בשם המשיבה:

מר איברהים איימד

מתורגמן:

החלטה

1. בפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 6.4.2016 (מ"ת 1619-02-16, השופט י' ליפשיץ) לעצור את העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 1.2.2016 הוגש נגד העורר, תושב כפר סאלם יליד 1994, כתב אישום המייחס לו עבירות בנשק, עבירת איומים ועבירות תעבורה שונות. על-פי המתואר בכתב האישום, העורר הוא בעל רכב אך מעולם לא הוציא רישיון נהיגה כחוק. בהזדמנויות שונות במהלך שנת 2015 נהג העורר ברכבו ליערות באזור מגידו, כאשר הוא מסיע עמו את י.ג, בנו הקטין של מחמוד בן איברהים ג'בארין (להלן: המתלונן), המתגורר בכפר ביאדה. בחלק מההזדמנויות האמורות, כך נטען, אפשר העורר ל-י.ג לנהוג ברכב, בידעו כי לאחרן אסור לעשות כן, נוכח גילו צעיר והעובדה שמעולם לא היה לו רישיון נהיגה. עוד מתואר בכתב האישום כי למתלונן נודע על המעשים המתוארים, והוא התקשר לעורר והתריע בפניו לבל ייתן לבנו לנהוג ברכב פעם נוספת. חרף זאת, נטען כי העורר פעל באותו האופן בשתי הזדמנויות נוספות. כפי שמתואר בכתב האישום, ביום 7.1.2016 בשעות הערב נודע למתלונן כי העורר נסע עם י.ג ברכבו לעיר אום אל פאחם. בעקבות כך, התגלע בין המתלונן לעורר ויכוח, שבסופו אמר המתלונן לאחרון כי הוא אינו רצוי עוד בביתו. באותו הערב, כך נטען, איים העורר על המתלונן ועל בתו, נ.ג, בשיחה טלפונית שקיים עמה, באומרו: "אני אקשור את אבא שלך לרכב שלי סובארו ואגרור אותו בכפר". בהמשך אף שלח הודעות קוליות ל-נ.ג במסגרתן איים כי ירצח את אחותה, ד.ג.
3. על רקע האמור, וכפי שמתואר בכתב האישום, ביום 11.1.2016 בסמוך לשעה 1:00 לפנות בוקר התקשר העורר לחברו אנס אגבריה (להלן: אנס) וביקש ממנו להגיע אל ביתו. סביב השעה 2:30 נסעו השניים ברכבו של אנס לכפר ביאדה, כאשר אנס נהג והעורר יושב מאחור ומחזיק באקדח טעון בכדורים, שאותו נשאו השניים בלא רשות. כשהגיעו העורר ואנס אל סמוך לביתו אל המתלונן, כך נטען, ירד העורר מהרכב, נכנס בריצה לחצר ביתו של המתלונן וירה כ-11 כדורים לעבר רכבה של ע.ג, בתו של המתלונן, באופן שגרם לרכב נזקים רבים. העורר שב לרכבו של אנס, ובהמשך ירה יריה נוספת לכיוון ביתו של המתלונן, בתגובה ליציאתו של המתלונן למרפסת הבית ולצעקותיו כלפיו. במהלך הירי שהו בתוך הבית המתלונן, אשתו, בנותיו, וכן בניו הקטינים.
4. בגין מעשים אלו יוחסו לעורר בכתב האישום העבירות הבאות: החזקת נשק ותחמושת לפי סעיפים 144(א) ו-144(ג)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); נשיאת נשק ותחמושת לפי סעיפים 144(ב) ו-144(ג)(1) לחוק העונשין; יריות באזור מגורים לפי סעיף 340א לחוק העונשין; מעשה פיזיות ורשלנות לפי סעיף 338(5) לחוק העונשין; היזק בזדון לרכב לפי סעיף 413 לחוק העונשין; איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין; נהיגה ללא רישיון נהיגה לפי סעיף 10(א) וסעיף 38(1) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: פקודת התעבורה); ושידול לנהיגה ללא רישיון נהיגה לפי סעיפים 10(א) ו-38(1) לפקודת התעבורה. להשלמת התמונה יוער כי גם נגד אנס הוגש כתב אישום, ובו יוחסו לו ביצוע בצוותא של עבירות הנשק והירי דלעיל. מטעמים ראיתיים כתבי האישום הוגשו בנפרד.
5. בד בבד עם הגשת כתב האישום הוגשה בקשה לעצור את העורר, ובדומה לכך את אנס, עד תום ההליכים המשפטיים. בבקשתה בנוגע לעורר טענה המדינה כי בידיה ראיות לכאורה להוכחת אשמתו, ובכלל זה: ההודעות והשחזור של אנס; הודעותיהם של המתלונן, אשתו וילדיו; סרטים ממצלמות האבטחה המוצבות בסמוך לביתו של המתלונן, המתעדים בין היתר את אירוע הירי וכן רכב הדומה לרכבו של אנס כשהוא מגיע בסמוך לביתו של המתלונן; מחקרי תקשורת המאששים את הקשר הטלפוני בין העורר לאנס; נתונים נוספים הקושרים את העורר למספרי הטלפון המיוחסים לו; דו"חות פעולה של שוטרים שהגיעו לביתו של המתלונן בליל האירוע ותפסו בחצר תרמילים וכדורים; תמונות מז"פ המתעדות את רכבו של אנס ועוד. בנוסף, טענה המדינה כי מעשיו של העורר מעידים על מסוכנות גבוהה הנשקפת ממנו, אשר מתחזקת נוכח העובדה שהנשק אשר באמצעותו בוצעו העבירות לא נתפס. עוד טענה המדינה כי קיים יסוד סביר לחשש שהעורר ישבש הליכי משפט וישפיע על עדים. מנגד, העורר מיקד את טיעוניו בכך שלא נשקפת ממנו מסוכנות, בהיותו צעיר נטול עבר פלילי, ועל כן טען כי ראוי לשחררו לחלופת מעצר.

6. בית המשפט המחוזי הזמין בעניינו של העורר תסקיר מעצר. בתסקיר המעצר מיום 7.3.2016 צוין כי אין לחובתו של העורר הרשעות קודמות, אך תלויים ועומדים נגדו שני תיקים בגין חשד למעורבות בעבירות שעיקרן אלימות, וכן כי בעבר היה חשוד במעורבות בעבירות הדומות למיוחס לו בכתב האישום דנן. עוד נאמר בתסקיר המעצר כי התרשמותו של שירות המבחן היא שקיימת רמת סיכון גבוהה להישנותה של התנהגות אלימה ותוקפנית מצדו של העורר. כמו כן, לאחר שבחן את האפשרות של חלופת מעצר בבית הוריו של העורר, קבע שירות המבחן כי אין מדובר בחלופה מתאימה שיכולה להפחית את רמת הסיכון הצפויה ממנו, שכן הוריו מתקשים להציב לו גבולות. על כן, המליץ שירות המבחן שלא לשחרר את העורר ממעצר עד תום ההליכים.

7. ביום 28.3.2016, לבקשתו של בית המשפט המחוזי, הוגש תסקיר משלים שבו נבחנה חלופה נוספת בפיקוחם של בני משפחה של העורר בכפר עארה. שירות המבחן התרשם לחיוב ממפקחים אלו ומצא כי הם מודעים לחומרת החשדות נגד העורר ומבינים את השלכותיהם. שירות המבחן העריך כי יש ביכולתם של הערבים המוצעים להוות גורם סמכותי ומציב גבולות עבור העורר, ובכך להפחית מרמת הסיכון הנשקפת ממנו. על כן, המליץ שירות המבחן לשחרר את העורר לחלופה זו, בתנאים מגבילים.

8. בהחלטתו מיום 6.4.2016 הורה, כאמור, בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בית המשפט המחוזי מצא כי מידת מסוכנותו של העורר היא גבוהה, בפרט על רקע העובדה שיזם ותכנן את אירוע הירי, וכן נוכח האיומים שהשמיע עובר לאירוע והעובדה שהנשק אשר לפי הנטען עשה בו שימוש לא נתפס. בית המשפט המחוזי ציין כי התרשם באופן חיובי מן המפקחים המוצעים במסגרת חלופת המעצר בכפר עארה, אולם קבע כי מקום החלופה המוצע אינו מרוחק דיו ממקום מגוריו של המתלונן, וכי אין בחלופה זו כדי לאיין את הבעייתיות שבהתנהגותו של העורר. על כן, דחה בית המשפט המחוזי את המלצת שירות המבחן לשחרר את העורר לחלופת מעצר. בית המשפט המחוזי הוסיף כי יתכן שבעתיד יהיה מקום לשוב ולבחון אם מסוכנותו של העורר פחתה. להשלמת התמונה יוער כי ביום 17.2.2016 הורה בית המשפט המחוזי על שחרורו של אנס לחלופת מעצר בתנאים מגבילים בבית הוריו בכפר זלפה, בפיקוחם של כמה מבני משפחתו.

הטענות בערר

9. הערר כנגד החלטתו של בית המשפט המחוזי נדון בפני ביום 3.5.2016.

10. באשר לתשתית הראייתית, טענת העורר היא כי עוצמת הראיות לכאורה בעניינו אינה מצדיקה את מעצרו עד תום ההליכים. העורר כופר בהאשמות כלפיו בנוגע לעבירות הנשק, וטוען כי כלל הראיות בעניינו הן נסיבתיות, וכי אין כל ראיה ישירה הקושרת אותו לנטען בכתב האישום מלבד גרסתו של אנס וגרסתה של המשפחה הנפגעת. בהקשר זה, מלין העורר על ההסתמכות על הודעותיו של אנס, אשר בינתיים שוחרר כאמור למעצר בית, תוך שהוא מדגיש כי השניים מסוכסכים. בנסיבות אלו, כך נטען, יש צורך ב"תוספת ראייתית" אשר אינה קיימת במקרה דנן.

11. באשר לחלופת המעצר, העורר טוען כי קביעת שירות המבחן לפיה הוריו מתקשים להוות עבורו דמויות סמכותיות המציבות גבולות אינה מבוססת. העורר סבור כי ההשגחה המיטבית עליו תהיה בידי הוריו, בביתם בכפר סאלם. לחלופין, הוא טוען שיש מקום לקבל את ההמלצה בתסקיר המשלים שהוכרה אף על-ידי שירות המבחן כחלופה איכותית. העורר טוען כי הן כפר סאלם והן הכפר

עארה מרוחקים מספר קילומטרים מכפר ביאדה, שם כאמור מתגורר המתלונן, ועל כן יש בכך כדי לאיין את מסוכנותו של העורר כלפי המתלונן. העורר אף הביע הסכמתו לאיזוק אלקטרוני ולקביעת ערבויות כספיות מצדם של המפקחים, אשר יבטיחו פיקוח הדוק.

12. זאת ועוד, העורר מדגיש את העובדה שהוא נעדר עבר פלילי ואת האופי הנורמטיבי של משפחתו בכלל ושל המפקחים המוצעים בפרט - הן בבית הוריו בכפר סאלם והן בבית דודיו בעארה.

13. מנגד, המדינה סומכת את ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי וסבורה כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופת מעצר, ללא קשר למיקומה, בשים לב לטיב העבירות המעידות על סכנה ממשית ופריצת גבולות. המדינה אף ציינה כי אין מקום להשוות בין העורר לבין הנאשם הנוסף, שאמנם שוחרר לחלופת מעצר, בשים לב לחלקם השונה באופן מהותי בפרשה. כמו כן, המדינה התייחסה בטיעוניה לחשש מפני שיבוש הליכי משפט ככל שהעורר ישוחרר ממעצר לסביבתו הקרובה, בין היתר בשל כך שכאמור, הנשק אשר בו בוצע הירי לא נתפס.

14. בתשובתו, הדגיש בא-כוחו של העורר את מערכת היחסים הטובה ששוררת בין העורר ומשפחתו לבין משפחת המתלונן, אשר אינן מצויות בסכסוך זו עם זו. עוד הודגש כי משפחתו של העורר חשה מחויבת לפקח עליו ולהבטיח כי לא יסור לבצע מעשי אלימות פזיזים.

15. להשלמת התמונה אציין כי במסגרת הדיון שהתקיים בפני נזכרה האפשרות של חלופת מעצר מרוחקת יותר מביתו של המתלונן אצל דודיו של העורר המתגוררים בכפר אכסאל, הסמוך לנצרת. עם זאת, הצדדים לא הגיעו להסכמה בעניין זה. העורר עמד על טענתו כי יש מקום לשחררו לבית הוריו דווקא, או למצער לבית דודיו באותו אזור, והמדינה מצידה הציגה עמדה חד-משמעית כנגד שחרורו של העורר לחלופת מעצר.

דיון והכרעה

16. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים אני סבורה כי נכון היה לברר את האפשרות של הפחתת המסוכנות הנשקפת מן העורר במסגרת חלופת מעצר מרוחקת יותר, כפי שעלתה בדיון שנערך בפני.

17. נקודת המוצא לדיון במקרה זה היא הגישה המכירה בהצדקה למעצר בעבירות נשק, אשר על-פי טיבן צופנות סכנה מוחשית (ראו למשל: בש"פ 1947/09 מדינת ישראל נ' לוי, פסקה י"ד (8.3.2009); בש"פ 1084/12 בדרה נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (9.2.2012); בש"פ 7286/13 וקנין נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (5.11.2013)). לא כל שכן, נוכח ההתנהגות פורצת הגבולות לכאורה של העורר, כפי שזו עולה מכתב האישום.

18. עם זאת, כידוע, אף כאשר עסקין בעבירות נשק, יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו (ראו: בש"פ 3380/14 מדינת ישראל נ' דבש, פסקה 10 (13.5.2014)). בענייננו, אני סבורה שבשים לב לגילו הצעיר של העורר ולכך שהוא נעדר הרשעות קודמות, גם אם

יש אינדיקציות למעורבות בהתנהגות לא נורמטיבית, יש מקום למצות באופן מלא יותר את האפשרות לחלופת מעצר - בריחוק מתאים מביתו של המתלונן. זאת, נוכח ההמלצה החיובית שעולה מן התסקיר המשלים בעניינו של העורר, ונכונותה של משפחתו להשיבו לדרך הישר, תוך הבנה של חומרת מעשיו. יחד עם זאת, ניתן להבין את החשיבות שבהרחקתו של העורר עד כמה שניתן מסביבתו של המתלונן - כפי שזו באה לידי ביטוי בהחלטתו של בית המשפט המחוזי.

19. בהתחשב בכל האמור לעיל, אני מורה על הכנת תסקיר משלים שיבחן את האפשרות לשחרר את העורר לחלופת מעצר בבית דודיו בכפר אכסאל או במקום אחר שיהיה מרוחק משמעותית מביתו של המתלונן. התסקיר המשלים יוגש לבית המשפט המחוזי עד ליום 26.5.2016.

20. הערר מתקבל אפוא במובן המתואר בפסקה 19 לעיל. למותר לציין כי בית המשפט המחוזי יכריע בשאלת שחרורו של העורר לחלופה המוצעת לפי שיקול דעתו, בהתאם לנתונים שיעלו מן התסקיר המשלים שיוגש לו.

ניתנה היום, כ"ו בניסן התשע"ו (4.5.2016).

ש ו פ ט ת